

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

67. Probatur secundò cum Conrado hic artic. 2. A
Ordo & natura rei requirit, ut qui per actuale
motum gratiam amittit, & à Deo averfus est, se
per motum actuale ad Deum convertat, &
gratiam consequatur; & nisi talem motum ha-
beat, non fit aut censeatur ad gratiam dispositus:
Ergo talis motus est dispositio physica, & ex na-
tura rei, & non solum moralis, ac ex institutio-
ne divina.

68. Probatur tertio: Illæ dispositiones dicuntur
physicæ, & ex natura rei, quæ verè & realiter
coaptant subiectum ad formam, & habent ne-
cessariam cum ea connexionem, & impossibili-
tatem ac oppositionem, cum forma opposi-
ta: Sed actus contritionis & charitatis habent
omnes illas condiciones respectu gratiæ sanctifi-
cantis; cum enim sint ejusdem ordinis cum gra-
tiâ, verè & realiter coaptant animam ad eam
recipiendam; & cum poenitentia & charitas sint
proprietates gratiæ, ab ipsa dimanantes, actus
ipsarum habent intrinsecam & necessariam cum
ea connexionem, & infallibiliter ipsam trahunt:
item cum actus charitatis sit conversio actualis
in Deum, ut ultimum finem, habet indirectam
saltem oppositionem cum peccato, quod ab
ipso avertit, & cum illo est impossibilis: Er-
go actus contritionis & charitatis sunt disposi-
tiones physicæ, & ex natura rei, ad gratiam san-
tificantem.

69. Probatur quartò: Omnis causalitas moralis
reducitur ad meritum, vel impetrationem: Sed
actus contritionis & charitatis non disponunt ad
primam gratiam iustificantem, per modum me-
riti, vel impetrationis: Ergo ad illam non dispo-
nunt solum moraliter. Major constat: Minor
etiam quantum ad primam partem patebit ex
dicendis Tractatu sequenti, ubi ostendemus pri-
mam gratiam actualem, vel habitualementem, non
posse cadere sub merito operum præcedentium.
Probatur verò quoad secundam partem. Ad o-
rationem non semper, nec infallibiliter sequitur
effectus: Sed positus actibus contritionis & cha-
ritatis, semper, & infallibiliter sequitur gratia
sanctificans, ut docet Tridentinum sess. 6. cap. 7.
Ergo illi actus non se habent solum per modum
impetrationis ad gratiam obtinendam, sed verè,
realiter, ac physicè, ac illam recipiendam ani-
mam præparant, ac disponunt.

§. II.

Solvuntur objectiones.

70. Obijciens primò contra primam partem pri-
mæ conclusionis: Agens infinitæ virtutis
nullam requirit dispositionem in materia: Sed
Deus qui gratiam causat, est agens infinitæ vir-
tutis: Ergo ad illam producendam nullas requi-
rit dispositiones ex parte recipientis.

71. Respondeo primò cum Divo Thoma hic art.
2. ad 1. agens infinitæ virtutis non præexigere
dispositionem ab alio agente præsuppositam, be-
ne tamen dispositionem quam ipsum faciat:
Deus autem mediante gratiâ actuali, movente &
applicante liberum arbitrium, actus contritio-
nis & charitatis in nobis causat, licet non sine
nobis ipsi cooperantibus.

72. Respondeo secundò, agens infinitæ virtutis
non requirere dispositionem propter impoten-
tiam suam, sed propter recipientis conditionem:
cum enim voluntas nequeat immutari per vio-
lentiam, sed proprio motu, ad immutationem

quæ sit per gratiam, debet in adulto præsuppo-
ni, in genere causæ materialis, dispositio per pro-
prium actum causatam ex motione divina.

Obijciens secundò contra secundam partem 73.
ejusdem assertionis, in qua diximus requiri dis-
positiones ad gratiam, etiam in parvulis: Scri-
ptura, Concilia, & SS. Patres ponunt disposi-
tiones ad gratiam in actibus liberi arbitrij: Sed
parvuli carent usu liberi arbitrij: Ergo in ipsis
nulla potest esse dispositio ad gratiam. Unde S.
Thomas in 4. dist. 17. quest. 1. art. 2. asserit in
parvulis non requiri aliquam præparationem
ad gratiam.

Respondeo Scripturam, Concilia, & Patres 74.
loqui de dispositionibus adultorum, quia ut plu-
rimum monent aut hortantur homines ut ad
gratiam se disponant.

Add. Thomam dicendum est ipsum loqui de
dispositionibus in actu secundo, ut patet ex ter-
mino quo utitur: præparatio enim non significat
quancumque dispositionem, sed dispositionem
per modum actus sequendi.

Obijciens tertio contra secundam conclusio-
nem: Dispositio physica recipitur in eodem sub-
jecto cum forma ad quam disponit: Sed actus li-
beri arbitrij, disponentes ad gratiam sanctifi-
cantem, non sunt in essentia animæ, quæ est sub-
jectum talis gratiæ, sed in ejus potentijs: Ergo
non sunt dispositiones physicæ ad illam, sed tan-
tum morales, & ex divina institutione.

Confirmatur: Dispositio physica ad aliquam 76.
formam, debet semper, & in omni recipiente
esse necessaria: Sed motus liberi arbitrij, dispo-
nens ad ultimos ad iustificationem, non sunt dis-
positiones necessariae in omni subiecto ad rece-
ptionem gratiæ sanctificantis, ut constat in par-
vulis: Ergo non sunt dispositiones physicæ, live
ex natura rei, ad receptionem talis gratiæ.

Confirmatur amplius: Dispositio physicè ne- 77.
cessaria ad formam introductionem, solet etiam
esse necessaria ad conservationem ejus in obje-
cto: Sed gratia ad sui conservationem non indi-
get dispositione consistente in actibus liberi ar-
bitrij, ut patet in iustis dormientibus: Ergo illi
actus non sunt dispositio physica, live ex natura
rei ad ipsam.

Ad objectionem respondeo, dispositiones & 89.
formam debere quidem recipi in eodem sub-
jecto quod, id est in eodem composito, vel suppo-
sito; non requiri tamen quod in eodem subiecto
quo & immediato, seu in eadem potentia subje-
centur: nam ut docet Aristoteles, bona imagi-
natio est dispositio ad bonum ingenium, & ta-
men non relident in eodem subiecto; & in sen-
tentia Thomistarum dispositiones ad formam
substantialem non recipiuntur immediate in ma-
teria prima, in qua recipitur forma substantia-
lis, sed in toto composito: non est ergo necellari-
um ut dispositiones ad gratiam sanctificantem,
quævis physicæ sint, subjeccentur in essentia
animæ, in qua est talis gratia, sed satis est, ut im-
mediatè subjeccentur in aliqua animæ potentia;
hanc enim perficiendo, actuando, & elevando,
perficiunt etiam & elevant animam, ut sit pro-
portionata ad recipiendam gratiam.

Ad primam confirmationem respondeo ne- 79.
gando Majorem universaliter sumptam: discursus
enim est dispositio physica, live ex natura rei,
prærequisita in homine ad scientiam; à quo ta-
men non dependet scientia in Angelo; vita in
uno homine realiter dependet à tali complexio-
ne,

ne, à qua tamen non dependet, sed à contraria, in alio; mollities in ira ex natura rei dependet à calore, & tamen hanc dependentiam non habet in luto. Pariter ergo, licet gratia sanctificans in pueris nullam dicat dependentiam à motibus liberi arbitrij, eam tamen ex natura rei importat in adultis peccatoribus.

Ad secundam similiter dico, Majorem non esse universaliter veram, sed aliquando falsam: calor enim qui requiritur ad introductionem formæ carbonis in lignum, non est necessarius ad talis formæ conservationem.

Agendum hic esset de dispositionibus ad gratiam actualem, & discutiendum, an homo ex viribus naturæ possit disponere ad primum auxilium gratiæ, vel saltem, an facienti quod in se est ex sola facultate naturæ, Deus non denegat gratiam, sed ipsam infallibiliter & ex certa lege impertiatur? Verum quia in Tractatu de prædeterminatione, dilucide & exacte has difficultates resolvimus, ab his in præsentia abstinemus, & ad locum illum Lectorem remittimus. Unde sit

Diff. 2.
Art. 3.

DISPUTATIO V.

De Certitudine gratiæ.

Divus Thomas artic. 5. hujus questionis 112. agit de certitudine gratiæ: unde ut ea quæ ibi docet exponamus hanc disputationem subjungimus, in qua duo tantum examina occurrunt. Primum est, an aliquis, seclusa peculiari revelatione, possit esse certus certitudine fidei, vel theologicæ, se esse in gratia, & emundatum ab omni peccato? Secundum, an saltem possit habere certitudinem moralem suæ justitiæ, quæ omnem formidinem excludat?

ARTICULUS PRIMUS

An sine peculiari revelatione homo possit esse certus certitudine fidei, vel Theologicæ, se esse in gratiæ

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & duplici conclusione proposita difficultas resolvitur.

1. **S**upponimus tanquam certum & indubitatum, aliquem hominem privatum certò posse cognoscere, & credere se esse in gratia, si hoc specialiter ei revelatum fuerit, sicut fuisse revelatum Adamo in statu innocentie, & Angelis in statu viæ, tenent plures Theologi: imò S. Thomas hic art. 5. docet aliquibus Sanctis ex speciali privilegio hoc interdum revelari, ut (inquit) securitatis gaudium in hac vita in eis incipiat, & confidentius & fortius magnifica opera prosequantur, & mala præsentis vite sustineant.
2. **Q**uestio ergo procedit de via ordinaria, & citra hujusmodi privilegium; & movetur primò contra hujus temporis hæreticos, asserentes hominem in hac vita non tantum posse esse certum de sua gratia & salute, sed etiam teneri fide Catholicæ credere se esse justificatum. Secundò

A movetur contra Catharinos, qui opusculo de certitudine gratiæ docet justum posse discursu theologico (deducto ex una propositione de fide, & alterà lumine naturali notà) certò & evidenter cognoscere se esse in gratia. Pro veritate Catholicæ declaratione & defensione

Dico primò: nullus, seclusa revelatione, potest esse certus certitudine fidei se esse in gratia.

Hæc conclusio probari posset multis Scripturæ testimonijs, sed duo sufficient, quæ adducit D. Thomas hic art. 5. Primum quod habet in argum. *Sed contra*, sumitur ex cap. 9. libri Ecclesiastes: *Nescit homo utrum amore vel odio dignus sit: ubi de amore & odio Dei sermo est, & de homine justo, ut colligitur ex verbis præcedentibus, sunt iusti &c.* Unde D. Bernardus: *Terribile est locum iste, & totius expertis quietis; totus inhorat, si quando in eum raptus sum; illam apud me replicans cum tremore sententiam: Quis scit, si est dignus amore, an odio? &c.*

B Secundum quod adducit in corpore articuli, habetur 1. ad Cor. 4. ubi Apostolus ait: *Neque meipsum iudico: nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum; qui autem iudicat me, Dominus est.* Quem locum idem S. Doctor ibidem lect. 1. sic exponit: *Nihil mihi conscius sum, id est non habeo conscientiam peccati mortalis; sed non in hoc iustificatus sum, id est non sufficit ad hoc ut me justum pronuntiem; quia possunt aliqua peccata in me latere quæ ignoro, secundum illud Psalmi 18. Delicta quis intelligit?*

C Nec obstat quod idem Apostolus (teste D. Thomà hic art. 5.) sciverit per revelationem se esse in gratia: nam vel quando prædicta verba protulit, adhuc non habuerat talem revelationem; vel si eam habuerat, ea non protulit, prout erat privata quædam persona, sed ut communem hominum personam agens; sicut cum dixit ad Rom. 7. *Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato, quod enim operor non intelligo; aut si pro seipso ea protulit, hoc fecit attendendo ad communem modum cognoscendi propriam justitiam, præciso privilegio specialis revelationis, quod habebat.*

D Probatur secundò conclusio ex SS. Patribus, 4. in eandem veritatem passim conspirantibus: Augustinus enim super hæc verba Psalmi 50. *Incerta & occulta sapientia tua manifestasti mihi, nihil tam incertum & occultum esse ais, quam quod Deus ignoscat peccantibus.* Et lib. de perfect. justitiæ post medium: *Quantum libet (inquit) justitiæ sit præditus homo, vereri debet, ne aliquid in se, quod ipse non videt, culpandum inveniat.* Gregorius Magnus lib. 6. Epist. 22. respondens ad Gregoriam Augustæ cubiculariam, quæ de remissione suorum peccatorum certior fieri vehementer exoptans, ad eum scripserat, hæc habet: *Rem mihi difficilem, & tibi inutilem postulasti; difficilem, quia indignus sum cui revelatio immittatur à Deo; tibi inutilem, quia securitas negligentiam parit.* Idem Bernardus serm. 3. de adventu, de sua & proximi conscientia loquens, *Neutra (inquit) satis mihi nota, utraque abyssus inscrutabilis, utraque mihi nox est.* Quibus testimonijs aperte liquet, SS. Patres multum ab hac certitudine, quam jactant hæretici abfuisse.

E Notant etiam SS. Patres, & Scripturæ Interpretes, quod Scriptura agens de remissione peccatorum, respectu personarum particularium, semper adhibet particulam istam, *forte ut à nobis perniciosam hanc justitiæ propriæ confiden-*